

Kunst langs
pilegrimsleden

PEREGRINUS

Borre kirke
Botne kirke
Larvik kirke
Nøtterøy kirke
Tønsberg domkirke

august / november 2019
Tønsberg bispedømme

2019 står i pilegrimens tegn. Lørdag 3. august åpner pilegrimsleden gjennom Vestfold. Et distansemerke som peker sørover mot Roma og nordover mot Trondheim og Nidarosdomen, blir reist ved ruinene av Rundkirken i Tønsberg. Tusenårige fotefar åpner seg for dagens mennesker.

Kirkene er sentrale stoppesteder langs leden. Ingen har en større konsentrasjon av middelalderkirker enn Vestfold. Med 22 bevarte middelalderkirker er en historisk rasteplass aldri langt unna. Men om kirkene er historiske, er de ikke museale. Landskapet er det samme. Himmelen over oss likeså. Spørsmål om tro, håp og kjærlighet utfordrer oss like mye som generasjonene før oss.

Dette er utgangspunktet for «Peregrinus: Kunst langs pilegrimsleden». Fem kirker langs pilegrimsleden åpnes for samtidskunst på historisk grunn. I regi av Haugar Vestfold Kunstmuseum, og i tett dialog med utstillingen «Metafysica», flytter vi kunsten ut på pilegrimsleden og inn i noen av de flotteste kirkene dagens veifarende vil møte. Vi finner vei mellom det historiske og det evige,

Navnet «Peregrinus» betyr fremmed. Det var opprinnelig navnet for mennesker som kom fremmede til Roma. De kom landeveien; per agere – over åkeren. Navnet festet seg til alle som var underveis mot et sted langt der framme. Det gjelder fremdeles. Noen bryter opp frivillig, andre fordi de må. Klima, krig og fattigdom tvinger mennesker til oppbrudd i dag. De er fremmede, men de er også våre søsken. Vi er alle pilegrimer.

BLI MED Å GÅ

på utstilling,
på gudstjeneste,
på konsert eller
en pilegrimsvandring

Tønsberg biskop
Jan Otto Myrseth

Det er en stor glede for meg å invitere liten og stor, gamle travere og helt uerfarne vandrere til pilegrimssatsningen Peregrinus i Tønsberg bispedømme. I tiden fremover vil Botne, Borre, Nøtterøy og Larvik kirke samt Tønsberg domkirke, invitere til et rikholdig program knyttet til temaet pilegrim, og dette heftet gir deg oversikten. Vi håper det du ser og leser gir deg lyst til å bli med oss på ytre og indre vandringer til innsikt og fornyelse.

Peregrinus lar oss oppleve møtet mellom historie, samtid, kunst, tro og kropp på nye og stimulerende måter, og vi kan nesten garantere at du vil utvide din forestillingsverden. Bli med å gå. Bli med og få!

KUNSTNERE I DOMKIRKEN

Morten Viskum (1965) har etter endt utdanning i 1997 vært representert på en rekke utstillinger nasjonalt og internasjonalt. Viskum jobber med installasjoner, performancer, fotografi og maleri. Han har etablert Vestfossen Kunstlaboratorium, en kunsthall for internasjonal samtidskunst. Til Tønsberg domkirke bidrar han med en isenesettelse av seg selv som barn, basert på minner om den første opplevelsen av å være i et kirkerom.

Opposite Imago Dei, 2006
Silicon and resin life-size sculpture of the artist, human skull and shrunken head, dimensions variable.

Son of Abdullah, 2007
Silicon and resin life-size sculpture of the artist, donkey and neon sign, dimensions variable.

Foto: Thomas Widlerberg

Ulf Nilsen (1950) bor i Asker. Gjennom sine malerier og stedsspesifikke installasjoner reiser han spørsmål knyttet til menneskets situasjon i verden og vår kulturarv. Nilsen har hatt en rekke separatutstillinger både i Norge og utenlands, og er representert i alle de store offentlige samlingene i Norge. I Domkirken, ved foten av Mikkelsberget, har han omskapt klokketårnet til et galleri for erkeengelen St Mikael.

The Eiffel Tower from an apartment in avenue de Suffren, Paris 15e, 2013. C-Print in plexi-mount 165 x 120 cm

Foto: © Geir Egil Bergjord / BONO 2016

Geir Egil Bergjord (1964) er en norsk kunstner fra Stavanger. Hans fotoprojekter tar form av utstillinger, bøker, film, nettprosjekt og kunst i det offentlige rom. Han gir ut bøker på eget forlag og har deltatt på en rekke juryerte utstillinger. Til Tønsberg domkirke har han med seg arbeidet fra fotoserien «Private utsikter» hvor Bergjord har oppsøkt og fotografert ikoniske landemerker og sakrale bygninger fra innsiden av private hjem i nærheten.

Nicola Samori (1977) lever og bor i Bagnacavallo utenfor Ravenna i Italia. Bildene utfordrer ofte betrakteren ved å være malt i en klassisk renessansestil, men hvor motivene trues av å løse seg opp samtidig som de henviser til modernismens konsentrasjon om flate og tekstur som vesentlige komponenter. I denne utstillingen åpner Nicola Samori for en samtale om hva den historisk overleverte billedtradisjonen som kirken forvalter kan bety for dagens mennesker.

Vestizione del trofeo, 2019. Olje på aluminium. 200 x 150 cm

Javier Barrios (1979) kom til Norge fra Mexico som femåring. Siden han gikk ut av Kunstakademiet i 2007, har han vakt oppsikt i kunstmiljøet med sine totalregisserte utstillinger der verdensrommet er temaet. Det er også kosmiske fenomener som ligger bak verket han stiller ut i Tønsberg domkirke. Verket knytter en sammenheng mellom minnedagen for Domkirken som en St Laurentiuskirke og Halleys komet.

Event Horizon 2011. 190 x 270 cm. Oil on mylar mounted on the lightbox

Juan Andres Milanes Benito (1978) er født på Cuba, men bor og arbeider nå i Norge. Det kunstneriske virket kjennetegnes av et stort engasjement for miljø, politikk og sosiale forhold. Benitos arkitektoniske skulpturer vekker assosiasjoner til ulike kulturelle og politiske forhold. I hans *Extraction of the stone of madness* stilles det spørsmål ved kirkens funksjon i dagens samfunn. Skulpturen, som er en imitasjon av en kirke, gir assosiasjoner til en ruin, noe som lades med en ny betydning i Benitos planlagte performance som utføres på Haugar Kunstmuseum og utenfor Domkirken den 29. desember 2019. Kunsten har ofte en imiterende tilnærming. Hva er sant og hva er falskt?, står sentralt i Benitos virke som kunstner som blant annet har gitt ham en MFA fra The National Academy of Fine Arts.

Extraction of the stone madness (detail), 2014

Foto: Istvan Virag

Stillbilde fra *Suppressed Shaken Stirred*

Hanne Rivrud (f. 1982) er en Oslo basert-kunstner utdannet fra Statens Kunstakademi Oslo og Universität der Künste Berlin. Hennes videoarbeider inneholder ofte et element av voyeurisme, og problematiserer grensen mellom det private og offentlige. Med ensomhet som prisme betrakter og utforsker hun både hverdagssituasjoner og mer overordnede temaer som identitet, utenforskap og dynamikk i par-forhold.

Foto: Øystein Thorvaldsen

KUNSTNERE LANGS LEDEN

Larvik kirke: Nicola Verlato (f. 1965) fra Verona, bor og arbeider i Roma. Han er billedkunstner og komponist. Han begynte å male i tidlig alder og gikk i lære i et fransiskanerkloster i Lonigo. I 2004 flyttet Verlato fra Milano til New York der han var professor ved New York Academy of Art. Han har blant annet stilt ut i New York, Museum of Modern Art i Arnheim, Praha Biennalen og på den italienske paviljongen på Veneziabiennalen i 2009. Verlato arbeider med en klassisk figurasjon som gir assosiasjoner til nyklassisisme og 1600-tallets italienske barokkmaleri. Samtidig gjør han bruk av moderne teknologi i form av 3D-modelleringsprogrammer. Verlato tematiserer samtidens mytologier og populærkultur, samtidig som hans verk reiser humanistiske og metafysiske spørsmål.

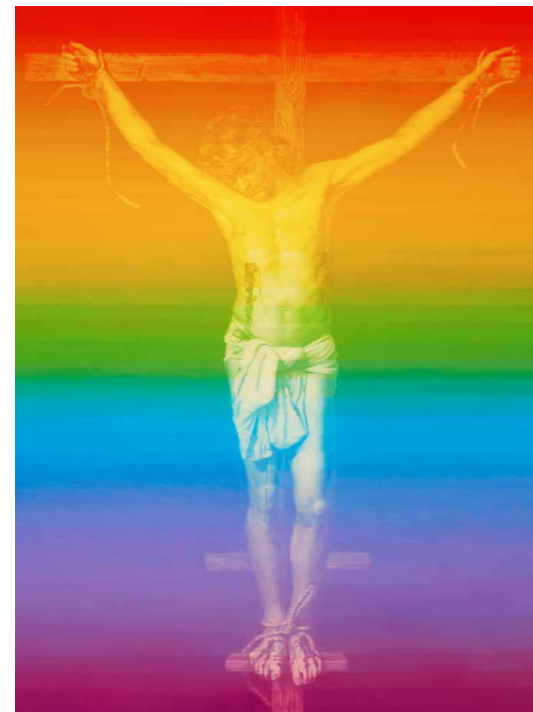

The Deep Religiosity of Capitalism, 2003 (utsnitt).

Foto: Vegard Kleiven

Nøtterøy kirke: Sverre Bjertnæs (f. 1976) har i løpet av de siste ti årene gjort seg bemerket nasjonalt og internasjonalt innenfor maleri, tegning, grafikk, skulptur, film og installasjoner. Han arbeider med en informasjonstetthet som speiler strømmen av bilder i vår egen tid. Grensene mellom tidsaksene oppheves i en dramaturgi som viser til et rikt mangfold av litterære, kunsthistoriske og selvbiografiske referanser. Bjertnæs er en mester på å anvende denne førmoderne verden i oss ved å bygge broer fra de store mytologiske og religiøse fortellingene som transformeres og gis et samtidig innhold. Et eksempel på det er *Rainbow Crucifixion* fra serien Incognito, hvor en fotorealistisk fremstilling av korsfestelsen filtreres gjennom regnbueflaggets farger, noe som gir verket en ladet politisk betydning.

Rainbow Crucifixion, 2013. 246 x 182 cm.

Foto: Øystein Thorvaldsen

Foto: Arne Ove Berge

Borre kirke: Kjell Torriset (1950) har de siste 25 år vært en av de mest sentrale billedkunstnerne i Norge. Han har i hele sitt virke som billedkunstner vært opptatt av figuren i sine komposisjoner. Som kunstner finner Torriset i utstrakt grad inspirasjon hos tidligere tiders kunstnere og kunststrømninger. Kjell Torriset er representert i alle de store offentlige samlingene i Norge, og han har utført en rekke store utsmykkingsoppdrag for både private bedrifter og offentlige institusjoner.

Accademia della Morte 1, 2005 Haren

Foto: Vegard Kleiven

The stairway to heaven, 2003

Tree trunks grow and spread III

Botne kirke: Tollef Thorsnes (1965) er oppvokst i Oslo og bor på Nøtterøy. Thorsnes er kunstner, og dosent i kunst og håndverk ved Universitetet i Sørøst-Norge og arbeider omfattende med kunstnerisk utviklingsarbeid. Temaer han er opptatt av er verdighet, masse migrasjon, identitet, forvaltning og miljø. Den siste separatutstillingen i Sandefjord kunstforening høsten 2018 hadde fokus på klimakrise, verdighet og masse migrasjon. Ofte arbeider Thorsnes steds spesifikt med prosjekter også utenfor gallerirommet, senest på Veierland i sommer med prosjektet *The one who gives has taken*. I det internasjonale samarbeidsprosjektet «Kunstled 2019,» produsert av Vestfold kunstsenter, hadde Thorsnes arbeidsstipend sammen med den islandske kunstneren Jóna Hlíf Halldórsdóttir.

Tree trunks grow and spread IV, detalj

PEREGRINUS PÅ LANGS

Meditasjon med pilegrimstematikk

Domkirken kl 19.
Mandager v / Kari Aam: 19.08, 09.09, 07.10, 04.11.
Torsdager v / Ieva Fredriksen: 29.08, 26.09, 24.10, 21.11.
Nøtterøy kirke kl 19.
Onsdager v / Kari Aam: 21.08, 18.09, 23.10, 27.11

Åpen kirke Domkirken:

Onsdag og lørdag kl 12 – 14.
Orgelmatiné onsdager kl 12. Pilegrimsmusikk: 25.09
Torsdager kl 12: 12.09, 27.10, 24.11
Søndager kl 19: 12.09, 10.10, 14.11.

Konserter Larvik kirke:

PEREGRINUS STEG FOR STEG

August

03.08

Tønsberg og Færder bibliotek kl 15: Tunsbergleden åpnes
v/ Rundkirken Tønsberg. Arr. Vestfold Fylkeskommune

04.08

Tønsberg domkirke kl 11: Pilegrimsgudstjeneste
Biskop Jan Otto Myrseth. Domkirkens stab.
Nina T. Karlsen synger Hildegard von Bingen. Vandring til Rundkirken.

25.08

Botne kirke fra kl 15: Pilegrimsløp
Fra Hillestad kirke til Botne kirke.
Kl 15: Start gående.
Kl 15.30: Start mosjonister
Kl 15.45: Start løpere.

Botne kirke kl 16.30: Folkefest for hele familien på kirkebakken
Utstillingsåpning kl 18.
Kunstnersamtale. Beverting og kulturinnslag. Fri entré.

Botne kirke er en nyrestaurert steinkirke fra 1200-tallet viet St Nicolaus.

Utstiller Tollef Thorsnes i samtale med kurator Tone Lyngstad Nyaas, Haugar kunstmuseum.

30.08 –
01.09

Nasjonal pilegrimskonferanse
Tunsberg bispedømme / Nasjonalt kirkelig pilegrimsutvalg.
For mer informasjon: www.kirken.no/kultur. Påmelding innen 15.08.

30.08

Tønsberg domkirke kl 20
Vesper med sanger av Den hellige Birgitta av Vadstena
Sang og musikk ved Eli Helland. Borre Vocale v / dir Eli Rudland Næss.

September

01.09

Tønsberg domkirke kl 11: Olavsmesse
Gregoriansk sang fra Rundkirken i Tønsberg. Biskop Jan Otto Myrseth.
Sokneprest Jan Terje Christoffersen. Prosjektkor v/ domkantor Nina T. Karlsen.

07.09

Larvik kirke kl 19: Utstillingsåpning
Biskop Jan Otto Myrseth. Utstiller Nicolai Verlato. Kurator Tone Lyngstad Nyaas, Haugar: Kulturrådgiver Tore Dvergastein. Bill: 100,-

**Kunstnersamtale:
Hvordan forteller kunsten
den menneskelige
troshistorien i dag?**

**Larvik kirke kl 20: Antonio Vivaldi:
«De fire årstidene» — fra sommer til høst.**
Overture av Marcello og avslutning med «La Follia». Ensemble Paulus Barokk, Elicia Silverstein, Mauro Vallu og Simone Vallerotonda. Bill: 300,-

Larvik kirke fra 1677 er særlig kjent for maleriet «La de små barn komme til meg» av Lucas Cranach den eldre (1472 – 1553) gitt i gave av Ulrik Frederik Gyldenløve.

08.09

Larvik kirke kl 11: Gudstjeneste
Claudio Monteverdis «Missa Veneziana à 4» fra 1650.
Solistkoret fra Oslo domkor. Prost Sølvi K Lewin. Kantor Vigdis Mork Poupart.

14.09

Borre kirk kl 11–16: Utstillingsåpning
Pilegrimsvandring fra Løvøya kapell til Borre kirke. Korsmesse i Borre kirke kl 14.30. Utstillingsåpning kl 15.30.

Borre kirke fra 1100-tallet er viet St Olav og St Nicolaus. Det undergjørende Borrekorset gjorde kirken til et viktig pilegrimsmål. En kopi av korset kan ses i kirken.

15.09

**Borre kirke kl 18:
Kunstnersamtale**
Bill: 100,-

**Utstiller Kjell Torriset i samtale
med kurator Tone Lyngstad
Nyaas fra Haugar kunstmuseum**

15.09

Nøtterøy kirke kl 17: Utstillingsåpning

**Utstiller Sverre Bjertnæs i
samtale med Morten Krogvold**

Nøtterøy kirke er en steinkirke fra 1100-tallet viet jomfru Maria.

**Nøtterøy kirke kl 18: Konsert
«Fra Nøtterøy til Notre Dame»**
Nøtterøy ungdomskantori.
Dir: Kristin Vold. Fri entre.

21.09

Tønsberg domkirke kl 18: Utstillingsåpning
Utstillere: Ulf Nilsen, Morten Viskum, Geir Egil Bergjord, Nicola Samuri, Hanne Rivrud, Javier Barrios og Juan Andres Milanese Benito.

**Kunstnersamtale ledet av
kurator Tone Lyngstad Nyaas,
Haugar kunstmuseum**

Tønsberg domkirke fra 1858 er bygget over ruinene av en basilika fra 1100-tallet viet erkediakonen St Laurentius.

22.09

**Tønsberg domkirke kl 11:
Skaperverkets dag**
Høsttakkegudstjeneste.
Tønsberg domkirkes jentekor.
Konfirmantpresentasjon.

**Nøtterøy kirke kl 12:
Gudstjeneste med tema
«Pilegrim»**
Færder Vocalis.
Barn fra «Bo Hjemme Leir».

**Pilegrimsvandring kl 13.30 fra Nøtterøy kirke til Slottsfjellet
Vandreforestillingen «Footprints» ved Merete Klingen.**
Offentlig buss fra bussentralen kl 13:08.

Tønsberg domkirke kl 18: Konsert «En ny himmel og en ny jord»
Vestfold ungdomsstrykeorkester. Arr. Musikk i sentrum

Borre kirke kl 18: Foredrag om Helliga Birgitta
Professor Unn Falkeid: Foredrag om den Helliga Birgitta – pilegrimenes skytshelgen. Bill: 100,-

28.09

Haugar Vestfold Kunstmuseum kl 14: Utstillingsåpning «Metafysica»

Biskop Jan Otto Myrseth og Nøtterøy ungdomskantori deltar.
Mer info: vestfoldmuseene.no

Kunstnersamtale: Sverre Bjertnæs og Morten Krogvoll

Tønsberg domkirke kl 17: «Da New Age kom til bygda»

«Teater Nova» ved Simone Thiis. Forestilling om frihet og valg med utgangspunkt i alternativbevegelsens fremvekst. Fri entre.

29.09

Tønsberg domkirke kl 11: Gudstjeneste på Mikkelsmess.

Kunstpreken: Sokneprest Jan Terje Christoffersen og kunstner Ulf Nilsen. Omvisning i Mikaelrommet i tårnet etter gudstjenesten.

Oktober

13.10

Larvik kirke kl 11: Peregrinusgudstjeneste
Larvik kantori.

Botne kirke kl 17: «Tvangsreiser»

Møte med mennesker som har kommet som krigsflyktninger til Norge. Fri entré.

Borre kirke kl 18: En samtale om «Abrahams døtre»

Tomm Kristiansen, Faten Mahdi Al-Hussaini, Sunniva Gylver og Anne Sender. Bill: 100,-

NRK-journalist Tomm Kristiansen leder panelsamtalen

14.10

Haugar Vestfold Kunstmuseum: Omvisning «Metafysica»

Kurator: Tone Lyngstad Nyaas.
Arr: Tønsberg kirkeakademi.
Bill: 100,-. Gratis for medlemmer.

Tønsberg domkirke 14.10 – 08.11: «Da New Age kom til bygda»

Skoleforestillinger og kunstnersamtaler i regi av Den kulturelle skolesekken.
Arr: Haugar Vestfold Kunstmuseum

20.10

Nøtterøy kirke kl 17.30 og 20.00: «Hjertet Vil Hva Hjertet Vil»

Konsert med «Herrene i haven» og Nøtterøy ungdomskantori.
Billetter selges på TicketCo.

27.10

Borre kirke kl 19: «Visa mig vägen»

Konsert med urfremførelse av Hellige Birgittas bønner.
Eli Helland, vokal. Kristoffer Myre Eng, orgel og piano. Tore T. Sandbakken, trommer / perkusjon. Borre Vocale v/ kantor Eli Rudland Næss. Bill: 200,-

November

03.11

Larvik kirke kl 11: Peregrinusgudstjeneste på Allehelgensdag.

Larvik kantori.

Tønsberg domkirke kl 11: Requiemsmesse av Gabriel Fauré på Allehelgensdag

Tønsberg domkor v/ dir. Nina T. Karlsen
Domkantore E. Melbø.

04.11

Slottsfjellsmuseet kl 19: Historiske bokskatter

Sigurd Hareide trekker linjene mellom Norges eldste bok, Norsk homiliebok, og den eldste trykte boken, Missale Nidrosiense fra 1519 (500 år).
Arr: Tønsberg kirkeakademi. Bill: 100,-. Gratis for medlemmer.

07.11

Borre kirke kl 18: «Som skrevet står»

Ved skuespiller Svein Tindberg.
Samarbeid med Litteraturuka i Vestfold og Tønsberg bispedømme. Bill: 200,-

10.11

Tønsberg domkirke kl 11: «Poetenes evangelium»

Solveig Slettahjell. Vertavokvartetten. Band.
Arr: Litteraturuka i Vestfold / Tønsberg bispedømme.

14.11

Botne kirke kl 19: «Musikk på reisen»

Multimusiker og musikketnolog Anders Rønningen har blant annet hentet inspirasjon fra årene han bodde på Madagaskar. Konserten er en musikalsk reise hvor eksotiske rytmer og norsk tonespråk møtes. Fri entré.

14.11

Tønsberg domkirke kl 19: «Kunstkonsert»

Tønsberg domkirkes jentekor.
Sakral musikk fra før og nå: Haydn, Chilcott, Sommero m.fl.

17.11

Tønsberg domkirke og Nøtterøy kirke kl 11: Gjestebudsgudstjeneste.

Temagudstjenester med visjon om en kirke for alle. Biskop Jan Otto Myrseth og musiker Anders Rønningen medvirker i Domkirken.

Tønsberg domkirke kl 18: «Anthem»

Tønsberg domkor.
Marinemusikken.
Mark Benett.
Musikk av G.F Händel.
Bill: 200,-

01.12

Botne kirke kl 17: «Lysmesse»

Holmestrand Gospelkor. Peregrinus avsluttes der det begynte.
Stemningsfull kveldsgudstjeneste 1. søndag i advent.
Passer for alle aldersgrupper.

I 2011 fikk jeg den gleden av å kuratere utstillingen Gloria Mundi på Haugar Kunstmuseum som viste kirkekunst fra Vestfolds mange kirker. Høsten 2019 fortsetter vi dialogen mellom kunsten og kirkerommet ved å engasjere samtidskunstnere til å vise verkene sine i noen av Vestfolds flotteste kirker. Haugars utstilling Metafysica etablerer seg som Peregrinus langs Tunsbergleden. På denne måten skapes det en dialog mellom en sentral del av vår felles kulturarv, den sakrale arkitekturen og samtidskunsten. Historier veves inn i hverandre og det skapes nye forbindelseslinjer som viser til det åndelige som begrep og den religiøse lengselens ulike uttrykk.

Tone Lyngstad Nyaas
Kurator

